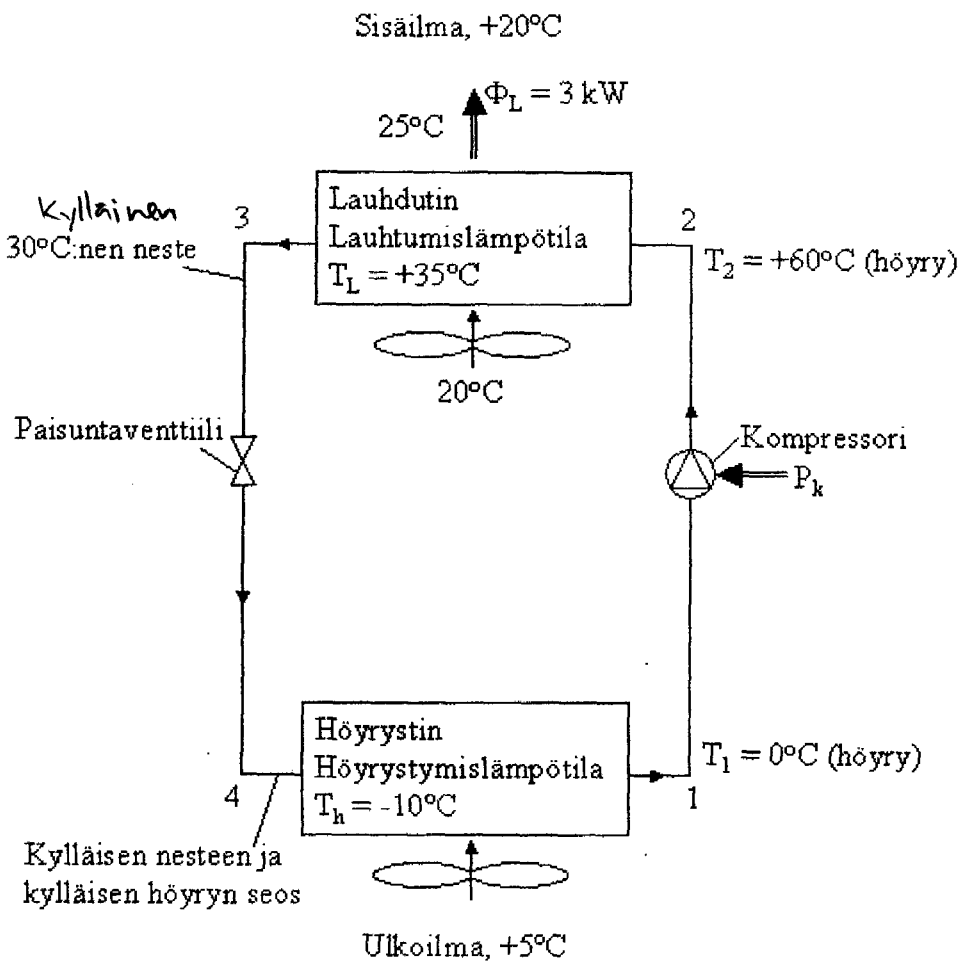

Tehtävät 1-4 suoritetaan ensin tukimateriaalin kanssa (~~klo 10-13~~) ja sen jälkeen tehtävät 5-6 ilman mitään tukimateriaalia (~~klo 13-14~~). Tukimateriaalina saa olla mitä tahansa, mukaanlukien omakätiset muistiinpanot, mutta ei laskuharjoitustehtäviä ratkaisuihin eikä laskuharjoitusmonistetta 151 (tai 147 tai 135). Opisto- ja AMK-insinöörit suorittavat halutessaan vain tehtävät 1-4. Kunkin vastauspaperin yläreunaan tulee tällöin merkitä selvästi sana INSINÖÖRI.

1. Erään elementtitalon seinän rakenne on: Betoni (10 cm, $\lambda = 1,3 \text{ W/mK}$), vuorivilla (10 cm, $\lambda = 0,037 \text{ W/mK}$) ja betoni (10 cm, $\lambda = 1,3 \text{ W/mK}$). Ilman sisälämpötila on $+20^\circ\text{C}$ ja ulkolämpötila -20°C . Infrapunakameran avulla mitattiin seinämän sisäpinnan lämpötilaksi tällöin $T_{ps} = 18,35^\circ\text{C}$ ja ulkopinnan lämpötilaksi $T_{pu} = -19,35^\circ\text{C}$.
  - a) Laske seinämän lämmönläpäisyyluku k ($\text{W/m}^2\text{K}$), joka määritellään yhtälöllä $\Phi = k (T_s - T_u) A$ (nykyisin puhutaan k :n sijasta U -arvosta). Laske mittaustilanteessa lämpöhäviö seinämän läpi Φ/A (W/m^2).
  - b) Laske sisä- ja ulkopinnan lämpötila (T_{ps} ja T_{pu}) seinäelementissä sellaisessa kohdassa seinää, josta lämpöeristys (vuorivilla) on valmistusvirheen takia jäänyt pois eli siinä kohtaa on lämpöeristyksen asemesta 10 cm ilmaväli. Mikä on siinä kohtaa lämpöhäviö (W/m^2) seinämän läpi?
O h j e: Mieti miten ilmavälin lämmönsiirto pitää arvioida.

2. Laivadieselmoottorin turboahtimen turbiinille johdetaan pakokaasua $4,85 \text{ kg/s}$ 500°C :n lämpötilassa ja $3,5$ barin paineessa. Palamisilmavirta turboahtimen kompressorin imuaukkoon tulee lämpötilassa $+20^\circ\text{C}$ ja 1 barin paineessa.
  - a) Laske turboahtimen kompressorilta lähtevän ilman lämpötila ja paine, kun sekä turbiinin että kompressorin isentrooppinen hyötysuhde on $0,8$.
  - b) Kompressorilta lähtevä ilma jäädytetään turboahtimen jälkeen $+60^\circ\text{C}$:een. Laske tarvittava jäähdystysteho (W).
  - c) Laske turboahtimessa tapahtuva entropian generointi (W/K).
 O h j e: Pakokaasu- ja palamisilmavirta voidaan likimain käsitellä yhtä suurina ja pakokaasun termodynaamisille ominaisuuksille voidaan likimain käyttää vastaavia ilman arvoja.

3. Painepesurin vesivirta on $6,5 \text{ l/min}$ ja paine ennen suutinta 100 bar .
  - a) Laske painepesurin ottama sähköteho, kun mäntäpumpun isentrooppinen hyötysuhde on $0,7$ ja sähkömoottorin hyötysuhde on $0,9$. Veden tulopaine painepesuriin on vesijohtoverkoston paine 5 bar .
  - b) Laske painepesurin suuttimesta purkautuvan veden nopeus, kun virtaus oletetaan kitkattomaksi eli ns. Bernoullin yhtälö pätee ($p + \frac{1}{2} \rho w^2 = \text{vakio}$).
  - c) Mikä on tällöin purkautuvan veden lämpötila, kun veden lämpötila ennen suutinta on 20°C ?

4. Oheinen kuva esittää ulkoilmalämpöpumpun joka siirtää lämpöä +5°C:sta ulkoilmasta 20°C:een sisäilmaan lauhtutinteholla 3 kW.

Käytä tehtävässä hyväksi oheista kylmäaineen R134a log p,h - piirrosta ja vastaa seuraaviin:

- Määritä höyrystymispaine p_h ja lauhtumispaine p_L .
- Piirrä kylmäaineen prosessi oheiseen log p,h - diagrammiin. (Repäise diagrammi irti kysymyspaperista, kirjoita siihen nimesi ja opiskelijanumerosi ja palauta se vastauspapereiden mukana.)
- Määritä kylmäaineen massavirta $\dot{m}$ ja kompressorin imuaukkoon menevä tilavuusvirta (m^3/s).
- Määritä kompressorin akseliteho P_k .
- Määritä lämpökerroin $\varepsilon = \Phi_L/P_k$.
- Määritä höyryn massaosuus x_4 paisuntaventtiilin jälkeen.
- Laske sellaisen lämpöpumpun, joka siirtää lämpöä ulkoilman lämpötilasta sisäilman lämpötilaan, termodynaamisesti paras mahdollinen lämpökerroin.

Ene-39.2001 Termodynamiikka ja lämmönsiirto

Tentti 11.1.2010 klo 13-17, osa II (klo 13-14) klo 16-17

Tehtävät 5 - 6 suoritetaan ilman mitään tukimateriaalia klo 13-14

5. Termodynamiikan toisen pääsäännön mukaan pätee jokaiselle muutosprosessille ja siinä tapahtuvalle entropian muutokselle

$$S(B) - S(A) \geq \int_A^B \frac{dQ}{T}$$

Osoita tämän ja yleisen energiataseen perusteella että muutosprosesseissa, joissa $T = \text{vakio}$ ja $p = \text{vakio}$, systeemi pyrkii aina lopulta stabiiliin tasapainotilaan, jossa Gibbsin energialla on minimiarvo.

6. Käytä tehtävässä ilman ja veden ominaislämpökapasiteeteille seuraavia arvoja: Ilma $c_{pi} = 1,0 \text{ kJ/kgK}$, vesi $c_{pv} = 4,18 \text{ kJ/kgK}$.
- Ilma kiihdytetään suuttimessa likimain nopeudesta nolla arvoon 240 m/s . Ilma tulee suuttimeen lämpötilassa 20°C . Laske suuttimesta ulostulevan ilman lämpötila.
  - Ilma tulee kuristusventtiiliin tilassa 20°C ja 7 bar . Paine putoaa venttiilissä arvoon 2 bar . Mikä on ilman lämpötila kuristusventtiilin jälkeen, jos virtausnopeudet ovat merkityksettömän pieniä?
  - Vesilämmitteiselle lämmönsiirtimelle johdetaan puhaltimella huoneilmaa $1 \text{ m}^3/\text{s}$ lämpötilassa 20°C (ilman moolimassa $0,029 \text{ kg/mol}$). Ilma lämpenee lämmönvaihtimessa lämpötilaan 60°C , ilmavirran painehäviö lämmönsiirtimessä on 5 kPa ja vesivirran 50 kPa . Laske lämmönsiirtimen vedestä ilmaan siirtämä lämpöteho (W) ja laske veden ulostulolämpötila lämmönsiirtimestä, kun vesivirta on $0,5 \text{ l/s}$ ja veden sisäänmenolämpötila lämmönsiirtimeen on 65°C .
  - Laske c-kohdan puhaltimen ottama akseliteho, kun puhaltimen (isentrooppinen) hyötysuhde on $0,65$.